

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3250

av Beatrice Ask m.fl. (M)

med anledning av skr. 2015/16:27 Riksrevisionens rapport om återfall i brott

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell handlingsplan för att utveckla det återfallsförebyggande arbetet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åter tillsätta den av regeringen nedlagda utredningen för att utvärdera det återfallsförebyggande arbetet inom Kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Kriminalvården ska arbeta för att intagna i början av sin verkställighet ska få hjälp med kontakter med kronofogden och andra för att minska risken för att skulder ska ackumuleras under fängelsetiden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att utvärdera försöken med utökad närvaro av socialtjänsten i kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av fler platser i yrkesutbildning i kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla intagna i kriminalvården som har behov av behandling ska genomgå lämpliga behandlingsinsatser i form av påverkansprogram, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Moderaterna vill ha en modern kriminalvård som präglas av hög säkerhet och meningsfull och framåtblickande verksamhet som når upp till sina mål om ”Bättre ut”. Intagna ska under anstaltstiden förberedas på livet efter straffet och ges de verktyg som på sikt ska få denne att lämna ett liv i kriminalitet bakom sig. Det handlar om tidiga insatser, tydligare klientarbete och tydliga krav och regler. Vi ser positivt på att Kriminalvården gör en extra insats för att påverka unga intagna att lämna kriminalitet och missbruk.

Kriminalvården har tillförts betydande tillskott sedan 2006. Myndigheten har höga ambitioner vad gäller innehållet i verkställigheten och säkerhetsarbetet. De satsningar Alliansregeringen genomförde mellan 2006–2014 har varit betydelsefulla liksom saneringen av myndighetens ekonomi och tydligare ledningsstrukturer.

Alldeles för många som dömts och avtjänat sitt straff återfaller dock i brott. En effektiv brottsbekämpning kräver en framgångsrik återanpassning efter avtjänat straff och för att åstadkomma det krävs en bättre samverkan mellan olika myndigheter, landsting och kommuner. Frigivningen måste förberedas av den enskilde och mellan myndigheter exempelvis när det gäller behov av missbruksbehandling, arbete, utbildning och bostad.

Allt för många återfaller i brott

Riksrevisionen har lämnat granskningsrapporten ”Återfall i brott – hur kan samhällets samlade resurser användas bättre?” Rapporten pekar på att närmare 40 procent av alla dömda återfaller i brott inom tre år. För dem som har suttit i fängelse är siffran cirka 70 procent. Så här har det sett ut under lång tid. Återfallen minskar inte. Detta innebär stort mänskligt lidande, både för brottsoffer och för gärningsmän, samt stora kostnader för samhället.

Granskningen visar att de återfallsförebyggande insatserna är för få, samt att de inte görs när det behövs, utan alldeles för sent. Det saknas helhetssyn och långsiktig planering. Det råder också osäkerhet om vem som ska stå för kostnaderna vid olika åtgärder. Samverkan mellan Kriminalvården och andra aktörer, såsom Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, socialtjänsten, sjukvården samt civilsamhället, måste därför bli bättre. Uppföljningen är alldeles för kortsiktig och utspridd hos olika aktörer. Det måste därför ställas tydliga krav på samverkan mellan myndigheter som

arbetar mot återfall i brott och kostnadsfördelningen myndigheterna emellan måste noggrant utredas och klargöras i varje enskilt fall i enlighet med Riksrevisionens rapport. Särskilt viktigt är detta när det gäller unga lagöverträdare samt klienter med barn.

Ta fram en nationell handlingsplan

Riksrevisionen föreslår i granskningsrapporten att en nationell handlingsplan ska tas fram, tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting och andra ansvariga myndigheter för att utveckla det återfallsförebyggande arbetet. Planen bör tydliggöra en gemensam grundsyn på området, fördelning av ansvar och kostnader mellan ansvariga aktörer samt insatsernas omfattning.

Det bör också ingå i planen att skapa ett forsknings- och kunskapsbaserat system för att följa upp samhällets återfallsförebyggande insatser, även långsiktigt.

Moderaterna ställer sig bakom förslaget om att ta fram en nationell handlingsplan.

Tillsätt åter den av regeringen nedlagda utredningen gällande utvärdering av återfallsförebyggande arbete

Alliansregeringen beslutade förra året att tillsätta en utredning med uppgiften att studera framgångsrika internationella exempel på återfallsförebyggande insatser, kartlägga och analysera Kriminalvårdens återfallsförebyggande arbete och utifrån en jämförelse med några relevanta länder bedöma om arbetet bedrivs effektivt samt om formerna för samverkan är effektiva och ändamålsenliga. Arbetet inklusive förslag skulle redovisas senast vid årsskiftet 2015/16. Regeringen har emellertid beslutat att utredningen för att förebygga återfall i brott ska upphöra. Vi anser att en sådan utredning är av stor betydelse och att en sådan därför behöver tillsättas.

Samtliga myndigheter inom rättsväsendet har de senaste åren – mellan 2006 och 2014 – ökat sitt förtroende hos allmänheten. Det är ingen slump utan ett resultat av de satsningar alliansregeringen gjorde och de resursökningar myndigheterna fick. Resursförstärkningarna har inneburit att hela rättskedjan har fått kraftigt förbättrade förutsättningar att utveckla och utöka sin verksamhet. Ytterst glädjande är att Kriminalvården är bland de myndigheter som ökat sitt förtroende mest av alla.

Ett systematiskt arbete för att förhindra att skulder uppstår under fängelsetiden

Under tiden på anstalt finns det risk för att ingen tar hand om den intagnes privatekonomi, såsom att betala fakturor och hyra. Påminnelser och obetalda fakturor kan då leda till att den intagne får skulder som växer under tiden på anstalt. När personen sedan frigges kan skulderna försvåra vägen tillbaka till ett liv utan kriminalitet, eftersom en del begår brott för att få snabba pengar för att kunna betala tillbaka skulderna. Man är då i sådana situationer snabbt efter frigivningen tillbaka i kriminalitet igen.

Vi anser därför att det är viktigt att redan i början av verkställigheten arbeta för att på ett strukturerat sätt ta tag i den intagnes ekonomi och planera för att minska skuldbördan. Den verkställighetsplan som upprättas i början av verkställigheten måste innehålla åtgärder för att minska den intagnes skuldbörda och som bland annat handlar om kontakter med Kronofogdemyndigheten och andra.

Rusta den intagne för ett liv utan kriminalitet

Det är viktigt att tiden på anstalt används till att rusta klienten för ett framtida liv utan kriminalitet. Det kan handla om att delta i en yrkesutbildning och olika behandlingsprogram. Kriminalvården behöver bli bättre på att få klienterna att fullfölja utbildning och behandling. Insatserna för att nå målet om 85 procents sysselsättning bland de intagna behöver intensifieras. Det måste vara tydligt för de intagna att det lönar sig att sköta sig.

Moderaterna anser att de försök med utökad närvaro av socialtjänsten i kriminalvården som initierats bör utvärderas noggrant. Vi vill också att tillgången på yrkesutbildning i kriminalvården stärks.

Alla som är i behov av behandling ska också genomföra de behandlingsprogram som Kriminalvården bedömer som relevanta. Underlåtenhet att delta i programverksamhet ska på ett tydligare sätt än i dag få konsekvenser för den intagnes verkställighet.

Vi vill att det ska övervägas om påföljdssystemet bör ändras för att möjliggöra ett ökat fokus på eftervård och behandling av en gärningsman som begått övergrepp mot en person i en nära relation. Det kan också handla om ökade möjligheter att tvinga gärningsmän att undergå behandling i kombination med exempelvis ett fängelsestraff, eller en möjlighet att förordna om eftervård som en påföljd för sexualbrottslighet.

Oron för att man inte vet vad som ska hända när man kommer ut riskerar att resultera i att personen sätter sig i förbindelse med tidigare kriminella kontakter. Den som har avtjänat sitt fängelsestraff behöver ett tydligt och starkt stöd från myndigheter och kommunen. Vi vill därför att kriminalvården och Arbetsförmedlingen – tillsammans med bland annat socialtjänsten – ska ha en gemensam planering för varje enskild individ som släpps ur fängelse.

Beatrice Ask (M)

Krister Hammarbergh (M)

Anti Avsan (M)

Ellen Juntti (M)

Pia Hallström (M)

Anders Hansson (M)